

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIŠ APLINKOS APSAUGOS DEPARTAMENTĄ PRIE APLINKOS MINISTERIJOS

2020 m. rugpjūčio 17 d. Nr. 4D-2020/1-692
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius gavo X (toliau vadinama – Pareiškėja) skundą dėl Aplinkos apsaugos departamento prie Aplinkos ministerijos (toliau vadinama ir – Departamentas) pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su Pareiškėjos kreipimusi nagrinėjimu.

2. Pareiškėja skunde ir 2020-05-26 skundo papildymo rašte, be kitų aplinkybių, nurodo:

2.1. „Aplinkos apsaugos departamentas tiesiog mano kreipimuisi ignoruoja. š. m. balandžio 14 d. Departamento nurodomu oficialiu el. p. pateikiau prašymą, ir prašiau pateikti informaciją, kuri yra susijusi su pirminiu mano paklausimu. Departamentas per įstatymuose numatytą terminą man informacijos nepateikė, motyvuodamas, kad mano prašymas nukeliavo į SPAM“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta);

2.2. „atsakymas pateiktas praleidus nustatytą 20 d. d. terminą ir jame nėra atsakoma į mano išskeltus klausimus [...]. Š. m. balandžio 14 d. prašiau mane informuoti;

a) ar planinis patikrinimas yra baigtas;

b) jeigu planinis patikrinimas yra baigtas, kokie jo rezultatai; [...].“

3. Pareiškėja Seimo kontrolieriaus prašo išnagrinėti jos skundą.

4. Pareiškėjos 2019-01-16 ir 2019-04-22 skundų, pateiktų Seimo kontrolieriui, bylose Nr. 4D-2019/1-78 ir Nr. 4D-2019/1-522 saugomuose dokumentuose nurodyta:

4.1. *Departamento 2019-05-27 rašte Nr. (6)-AD5-9381 „Dėl nepateikto atsakymo“*, adresuotame Pareiškėjai (kopija – Seimo kontrolieriui) – „Departamento Korupcijos prevencijos ir vidaus tyrimo skyrius atliko faktinių aplinkybių tyrimą dėl galimai netinkamų darbuotojų veiksmų. Tyrimo metu nustatyta, kad Jūsų kreipimasis Departamente gautas 2019 m. kovo 15 d., tačiau nebuvo užregistruotas vieningoje duomenų valdymo informacinėje sistemoje ir nebuvo nukreiptas vykdymui. Departamente raštus registruoja skirtingi darbuotojai, todėl nustatyti, kuris darbuotojas neužregistravo Jūsų kreipimosi, nėra galimybės. Administravimo departamento Personalo skyriaus darbuotojai informuoti, kad atkreiptų dėmesį, jog visi gauti registruotini dokumentai privalo būti užregistruoti ir nukreipti vykdymui“;

4.2. *Departamento 2019-11-26 rašte Nr. (3.0)-AD5-21293 „Dėl skundų apie Neries upės teršimą“*, adresuotame Pareiškėjai ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijai – „taip pat informuojame, kad 2019 m. rugsėjo 11 d. pradėtas planinis UAB „Y“ patikrinimas dėl mokesčių už aplinkos teršimą iš stacionarių taršos šaltinių už 2014–2018 metus, kurio metu bus įvertinta ir 2018 m. balandžio 21–23 d. [...] į gamtinę aplinką išleidžiamų teršiančių medžiagų normatyvo viršijimo deklaravimas bei mokesčio sumokėjimas“;

4.3. *Departamento 2020-02-06 rašte Nr. (3.0)-AD5-1882 „Dėl informacijos pateikimo“, adresuotame Seimo kontrolieriui – „tyrimo metu nustatyta, kad 2017 m. rugsėjo 6 d. nuotekos tekėjo į Neries upę iš UAB „Y“ priklausančių buitinių nuotekų tinklų, esančių <...>. Aplinkai padaryta žala sudarė 1389,51 Eur. UAB „Y“ 2020 m. sausio 22 d. žalą atlygino [...].“*

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

5. Seimo kontrolierius, siekdamas išsiaiškinti skunde ir skundo papildymo dokumentuose nurodytas aplinkybes, kreipėsi į Departamentą, prašydamas pateikti paaiškinimus dėl skundo (skundo papildymo dokumentų) teiginių bei atsakyti į Seimo kontrolieriaus klausimus.

6. Iš **Departamento** pateiktų paaiškinimų ir dokumentų nustatyta:

6.1. „[...] Pareiškėja 2020 m. gegužės 11 d. elektroniniame laiške, adresuotame Departamento direktorei Olgai Vėbrienei adresu <...>, nurodė, kad „š. m. balandžio 14 d. kreipiausi į Jūsų vadovaujamą departamentą, su mane dominančiu paklausimu, tačiau iki šios dienos negavau atsakymo“.

[...] Departamentas 2020 gegužės 11 d. elektroniniame laiške, adresuotame Pareiškėjai iš elektroninio pašto dėžutės info@aad.am.lt, nurodė, kad „<...> labai apgailėstaujame, tačiau š. m. balandžio 14 d. iš Jūsų paklausimo negavome, gal galėtumėt jį mums pakartotinai atsiųsti. Kreipėmės į IT specialistus kaip tai gali būti, kad paklausėjui patvirtinimas, kad raštas gautas nueina, o departamentas negauna pačio pranešimo, tai jie patvirtino kad taip tai gali atsitiikti kai siunčiama iš „gmail“ pašto. Liekame laukti Jūsų pakartotino pranešimo“.

[...] Departamento direktorė Olga Vėbrienė 2020 m. gegužės 13 d. elektroniniame laiške, adresuotame Pareiškėjai iš elektroninio pašto dėžutės <...>, nurodė, kad „Turiu atsiprašyti, IT sistemoje galimai įvyko klaida (el. pašto rūšiavimo ir SPAM atpažinimo). Ar galėtumėte pakartoti atsiųstą laišką – paklausimą. Užtikrinu, kad į Jūsų laišką-paklausimą atsakysime operatyviai, vadovaudamiesi teisės aktuose nustatytais reikalavimais“.

[...] Pareiškėja 2020 m. gegužės 13 d. elektroniniame pašte, adresuotame Departamento direktorei Olgai Vėbrienei, nurodė, kad „<...> š. m. balandžio 14 d. mano paklausimas buvo susijęs su raštu (žr. žemiau), kuriame teigiama, kad Aplinkos apsaugos departamentas 2019-09-11 pradėjo planinį „Y“ patikrinimą. Prašome informuoti: a) ar planinis patikrinimas yra baigtas; b) jeigu planinis patikrinimas yra baigtas, kokie patikrinimo rezultatai“.

[...] Pareiškėjos 2020 m. balandžio 14 d. kreipimasis Departamente nebuvo gautas, todėl jis nenagrinėtas ir į jį neteiktas atsakymas. Pareiškėjos 2020 m. balandžio 14 d. kreipimasis Departamente gautas tik 2020 m. gegužės 13 d., persiunčiant jį tiesiogiai į Departamento direktorės Olgos Vėbrienės el. paštą <...>. [...] [Šis kreipimasis] buvo užregistruotas 2020 m. gegužės 14 d. Vieningoje dokumentų valdymo informacinėje sistemoje (toliau – VDVIS) Nr. AD3-1922 [...]. Pareiškėjos 2020 m. gegužės 13 d. kreipimasis nukreiptas vykdyti Departamento Vilniaus valdybos Vilniaus aplinkos apsaugos inspekcijos vyriausiajai specialistei Rasai Peleckytei [...]. Departamentas 2020 m. gegužės 25 d. raštu Nr. (18.1)-AD-7812 „Dėl Jūsų prašymo“ pateikė informaciją Pareiškėjai į Departamente 2020 m. gegužės 13 d. gautą jos paklausimą.“

6.2. „[...] Pareiškėja 2020 m. gegužės 26 d. elektroniniu paštu, adresuotu Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriaus įstaigai, Departamento direktorei Olgai Vėbrienei, info@aad.am.lt; <...> nurodė, kad: „Atsakymas pateiktas praleidus nustatytą 20 d. d. terminą ir jame nėra atsakoma į mano iškeltus klausimus. Įstatymai reglamentuoja, kad valstybės institucijos rengdamos atsakymus turi vadovautis informatyvumu, objektyvumu ir t. t. principais. Š. m. balandžio 14 d. prašiau mane informuoti: a) ar planinis patikrinimas baigtas;

b) jeigu planinis patikrinimas yra baigtas, kokie jo rezultatai“.

[...] Departamentas 2020 m. birželio 23 d. raštu Nr. (6)-AD5-9712 „Dėl gauto Jūsų skundo“ pateikė Pareiškėjai atsakymą į jos 2020 m. gegužės 26 skundą, kuriame nurodė, kad: „Pažymime, kad atsakymas į Jūsų paklausimą praėjus 20 darbo dienų terminui nuo Jūsų pirminio 2020-04-14 paklausimo, kuris Departamento nepasiekė dėl ne nuo pareigūnų priklausančių priežasčių, neigiamų pasekmių nesukėlė, informacija Jums buvo pateikta.“

6.3. „Departamento Administravimo departamento Personalo skyriaus patarėja V. C. 2020-05-13 elektroniniame laiške, adresuotame Aplinkos ministerijos Informacinių technologijų skyriaus vedėjui A.J. adresu <...>, nurodė, kad „<...> gal galite patarti kaip elgtis šioje situacijoje, paklausejas šiuo atveju X prašo iš Aplinkos apsaugos departamento atsakymo į jos siųstą (siųstą iš gmail) paklausimą š. m. balandžio 14 d. (patvirtinimas žemiau), tačiau patikrinus el. pašta (net ir VDVIS) joks pranešimas nėra gautas iš minėtos pareiškėjos nors žemiau matome, kad jai automatinis patvirtinimas apie laiško gavimą buvo išsiųstas. Ar įmanomas toks dalykas, kad laiškas nepasiekė o automatinis pranešimas išsiunčiamas pranešėjui, tai gal ir daugiau tokių atvejų gali būti?“

[...] Aplinkos ministerijos Informacinių technologijų skyriaus vyriausiasis specialistas M. Š. 2020 m. birželio 1 d. elektroniniame laiške, adresuotame Departamento Administravimo departamento Personalo skyriaus patarėjai V. C., nurodė, kad „automatinių pranešimų nepristatymo iš VDVIS sistemos problema buvo išspręsta berods gegužės 22 dieną. Šiuo metu nebeturėtų būti tų problemų.“

6.4. „Departamento Korupcijos prevencijos ir vidaus tyrimo skyrius, atlikęs patikrinimą pagal Pareiškėjos 2020 m. gegužės 26 d. elektroniniame pašte pateiktą skundą, nustatė, kad „Apie X siųstą elektroninį laišką Departamente tapo žinoma tik po jos pakartotinio kreipimosi 2020-05-11“.

[...] Departamento Korupcijos prevencijos ir vidaus tyrimo skyriaus atliekamo tyrimo metu Departamento Administravimo departamento Bendrųjų reikalų ir informacinių technologijų skyriaus vyriausiasis specialistas A.M. paaiškino, kad: „Panašu, jog pranešėja siuntė iš gmail'inio pašto, kurį AM pašto serveris nufiltruoja ir ištrynė, tačiau automatinį atsakymą jis išsiuntė, nes SPAM filtras AM pašto serveryje suveikia tik po el-laiško gavimo, tačiau praėjus SPAM'o patikrinimą jis trinamas ir nebe įkeliamas į gautų laiškų dėžutę. Štai tokia situacija nutiko. Po šito incidento buvo išjungti visi automatiniai atsakymai, kad nepasikartotų toks įvykis“.

[...] Departamento Administravimo departamento Personalo skyriaus vedėja I. U. 2020 m. gegužės 29 d. elektroniniame laiške, nurodo, kad: „AAD direktorės pavedimu informuoju, kad nuo centrinės pašto dėžutės (info@aad.am.lt) ir valdyba el. pašto dėžučių, kuriais naudojasi administratorės, nuimti automatiniai atsakymai. AM serveris nepraleidžia dalies el. laiškų, kurie patenka į „juoduosius sąrašus“ dėl saugumo sistemų. Dėl šios priežasties, kad asmenys nebūtų klaidinami, atsisakoma automatinių atsakymų naudojimo.“

6.5. „Departamentas 2020 m. liepos 7 d. raštu Nr. (AAD)-AD-10788 „Dėl elektroninio pašto sutrikimų“ kreipėsi į Aplinkos ministerijos Informacinių technologijų skyrių prašydamas „pateikti elektroniniu paštu <...> 2020-04-14 išsiųsto laiško (tikslus išsiuntimo laikas nežinomas, tačiau automatinis atsakymas iš el. pašto dėžutės info@aad.am.lt pareiškėjai išsiųstas 2020-04-14 8 val. 14 min.) auditinius įrašus ir pateikti informaciją apie laiško negavimo Departamento el. paštu info@aad.am.lt priežastis bei paaiškinimą kodėl sistema siunčia automatinį atsakymą, nors laiškas Departamento el. pašto dėžutės nepasiekia“.

[...] Aplinkos ministerija 2020 m. liepos 17 d. rašte Nr. (59)-D8(E)-3901 „Dėl elektroninio pašto sutrikimų“ nurodo, kad, „patikrinus pašto dėžutės info@aad.am.lt parametrus, nustatyta, kad pašto dėžutei yra įjungta funkcija „Automatinis atsakymas“. Įprastai ši funkcija naudojama informuoti siuntėjus, kad pašto dėžutės savininkas yra nepasiekiamas. Žinutės apie pašto dėžutės savininko nepasiekiamumą išsiunčiamos vos tik laiškas, skirtas pašto dėžutės savininkui, pasiekia pašto serverį. Tam, kad laiškas iš pašto serverio būtų pristatytas į tikslinę pašto dėžutę, jis turi būti

patikrintas pašto serverio saugumo priemonėmis: gautas laiškas pašto serveryje tikrinamas pašto serverio apsaugos nuo brukalų (spam) ir apsaugos nuo virusų (Antivirus) tarnybų (service). Jeigu gautas laiškas atitinka brukalų arba užkrėsto virusais laiško požymius, siekiant užtikrinti pašto dėžutės savininko saugą, toks laiškas nepristatomas į jo pašto dėžutę. Įprastai tokie laiškai kaupiami pašto serverio „karantine“, tačiau dėl labai didelio tokio pobūdžio laiškų kiekio ir dėl to, kad pašto serveryje yra labai mažai laisvos vietos, tokie laiškai yra saugomi labai trumpą laiką. Tikslinę pašto dėžutę pasiekia tik laiškai, praėję pašto serverio apsaugą.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, pažymėtina, kad nagrinėjamu atveju automatinio atsakymo funkcionalumas naudojamas ne pagal paskirtį, t. y. automatinis atsakymas neužtikrina siunčiamo laiško pristatymo į laiško adresato pašto dėžutę, tuo labiau, kad laiškas gavėjo yra perskaitytas“;

Šiame rašte taip pat nurodyta: „vienintelis būdas užtikrinti, kad laiškas pasiekė adresatą bei yra jo perskaitytas yra e. pristatymo sistemos naudojimas. Būtent ši sistema užtikrina laiško būsenų pasikeitimų fiksavimą (išsiuntimą, pristatymą ir gavimą). [...] taip pat galima naudoti elektroninio pašto funkciją – paprašyti patvirtinti laiško gavimą [...], tačiau ši funkcija ne visada korektiškai veikia dėl siuntėjo ir gavėjo pašto serverių skirtumo. Pažymėtina, kad Aplinkos apsaugos departamentas prie Aplinkos ministerijos naudoja atviro kodo pagrindu sukurtą pašto serverį, kuris paskutinį kartą buvo atnaujintas 2012 m. 2020 m. Aplinkos ministerija kreipėsi į Lietuvos Respublikos Vyriausybę dėl lėšų skyrimo pašto serverio atnaujinimui.“

6.6. Į Seimo kontrolieriaus prašymą „patvirtinti arba argumentuotai paneigti Pareiškėjos teiginį, kad tokia situacija, kai Pareiškėjos siunčiami kreipimaisi Departamente nėra registruojami ir į juos nėra atsakoma, „kartojasi nuolat“; nurodyti, [...], kiek buvo atvejų, kai Pareiškėjos kreipimaisi, tarp jų siųsti elektroniniu paštu, Departamente nebuvo užregistruoti juos atsiuntus pirmą kartą / buvo užregistruoti vėliau, nei tai numato teisės aktai; [...]“; Departamentas atsakė: „Pareiškėja visais atvejais į Departamentą ir kitas institucijas kreipėsi elektroniniu paštu.

Pareiškėjos kreipimaisi Departamente visada buvo užregistruoti juos atsiuntus pirmą kartą, išskyrus 2020 m. balandžio 14 d. kreipimąsi, kai kreipimasis nebuvo gautas, ir 2019 m. kovo 15 d. kreipiamasis, kuomet jis išvis buvo neužregistruotas.“

6.7. Į Seimo kontrolieriaus prašymą „informuoti, kiek per metus buvo užfiksuota atvejų, kai pareiškėjų kreipimaisi, pateikti elektroniniu paštu, buvo nufiltruoti į elektroninio pašto dėžutėje esantį SPAM / Brukalas katalogus / nebuvo užregistruoti juos atsiuntus pirmą kartą / buvo užregistruoti vėliau, nei tai numatyta teisės aktais“; Departamentas atsakė: „Departamentui nebuvo žinoma, kad elektroniniai laiškai, siųsti į pašto dėžutę info@aad.am.lt, jos nepasiekia, todėl atsakyti į šį klausimą negalime. Tačiau iš Departamento Administravimo departamento Personalo skyriaus patarėjos V.C. 2020-05-13 elektroninio laiško, adresuoto Aplinkos ministerijos Informacinių technologijų skyriaus vedėjui A.J. adresu <...>, darytina išvada, kad tai yra pirmas atvejis, kai Departamentui tapo žinoma apie siųstų elektroninių laiškų negavimą į elektroninio pašto dėžutę.“

6.8. Departamento 2020-05-25 rašte Nr. (18.1)-AD5-7812 „Dėl Jūsų prašymo“ (toliau vadinama – Departamento 2020 m. gegužės 25 d. raštas), adresuotame Pareiškėjai, nurodyta:

„Aplinkos apsaugos departamente buvo gautas Jūsų prašymas dėl informacijos pateikimo apie 2019-09-11 UAB „Y“ (toliau – Įmonė) planinio patikrinimo rezultatus.

Informuojame Jus, kad [...] [Departamento] Apskaitos ir mokesčių kontrolės pareigūnai 2019-09-11 mokesčio patikrinimo metu nustatė, kad 2018 metų balandžio 21–23 d. iš Įmonės Vilniaus nuotekų valymo įrenginių, adresu <...>, vyko nuotekų tekėjimas į Neries upę, Įmonė viršijo momentinį ir paros BDS₇ normatyvą, tačiau vadovaujantis Lietuvos Respublikos aplinkos ministro ir Lietuvos Respublikos finansų ministro 2008 m. liepos 9 d. įsakymu Nr. D1-370/1K-230 patvirtinto Mokesčio už aplinkos teršimą iš stacionarių taršos šaltinių apskaičiavimo ir mokėjimo tvarkos 2, 3 ir 4 punkto reikalavimais pati pasiskaičiavo ir deklaravo mokesčių didesniu tarifu už viršytą BDS₇ – 1,5259 t.

Papildomai informuojame, kad [...] [Departamente] Vilniaus valdybos Vilniaus aplinkos apsaugos inspekcijos pareigūnai 2019-10-21 atliko neplaninį Įmonės patikrinimą, kurio metu nustatė, kad Įmonė, išleisdama nuotekas po valymo į Neries upę, viršija nustatytus leistinus vidutinius teršalų (bendras azotas, BDS₇) kiekius, tuo pažeidžiant Taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidime Nr. VR-4.7-V-02-01 (toliau – Leidimas) nustatytas sąlygas. Už viršytą teršalų normatyvinį kiekį pasibaigus mokestiniams metams Įmonė nustatyta tvarka pasiskaičiuoja mokestį už aplinkos teršimą taikant padidintą tarifą.

Įmonės atsakingam asmeniui už Leidimo sąlygų pažeidimus surašytas administracinio nusižengimo protokolas pagal Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 235 str. 4 d.

Šis atsakymas per vieną mėnesį nuo jo gavimo gali būti skundžiamas Lietuvos administracinių ginčų komisijai [...] arba Vilniaus apygardos administraciniam teismui [...].“

6.9. *Departamento 2020-06-23 rašte Nr. (6)-AD5-9712 „Dėl gauto Jūsų skundo“* (toliau vadinama – Departamento 2020 m. birželio 23 d. raštas), adresuotame Pareiškėjai, parengtame atsakant į jos 2020-05-26 kreipimąsi, nurodyta – „[Departamente] gautas Jūsų skundas, reg. Nr. AD3-2063, dėl gauto neišsamaus atsakymo praleidus skundo tyrimo terminą į Jūsų 2020-04-14 paklausimą apie 2019-09-11 pradėto planinio UAB „Y“ patikrinimo rezultatus.

Informuojame Jus, kad pagal Jūsų skunde nurodytas aplinkybes dėl galimai neteisėtų Departamento Vilniaus valdybos Vilniaus aplinkos apsaugos inspekcijos (toliau – Vilniaus AAI) pareigūnės veiksmų Departamento Korupcijos prevencijos ir vidaus tyrimų skyriuje buvo atliktas neigiamos informacijos apie pareigūnus patikrinimas.

Patikrinimo metu nustatyta, kad nepaisant to, kad Jūs iš savo elektroninio pašto <...> siuntėte paklausimą į Departamento bendrąjį elektroninį paštą info@aad.am.lt, toks skundas dėl techninių gedimų Departamento elektroniniame pašte nebuvo gautas.

Apie 2020-04-14 siųstą Jūsų elektroninį laišką Departamente tapo žinoma tik po Jūsų pakartotinio kreipimosi 2020-05-11. [...] Pareigūnė, atsakydama į Jūsų pakartotinį paklausimą, nepraleido teisės aktuose nustatytų skundų tyrimo terminų bei 2020-05-25 pateikė atsakymą, reg. Nr. (18.1)-AD5-7812, kuriame išsamiai atsakė į Jūsų keliamus klausimus.

Pagal 2020-01-03 įsakymu Nr. AD1-1 patvirtintų Ūkio subjekto veiklos planinių ir neplaninių patikrinimų vykdant aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę taisyklių 38 punktą „Pasibaigus metų ketvirčiui, per 10 darbo dienų interneto svetainėje <http://aad.lrv.lt/lt> paskelbiama Ūkio subjektų patikrinimo rezultatų ataskaita (toliau – Ataskaita), kurioje turi būti nurodyti tikrintų ūkio subjektų pavadinimai, patikrinimo data, aplinkosauginio pažeidimo pobūdis, taikytos teisinio poveikio priemonės ir kita aktuali informacija. Skelbiant Ataskaitą, privaloma užtikrinti ūkio subjektų teisėtų interesų apsaugą“. Taigi informaciją apie atliktus ūkio subjekto patikrinimus ir jų rezultatus galite stebėti adresu: <http://aad.lrv.lt/lt/administracine-informacija/ukio-subjektu-prieziura> („Patikrinimų ataskaitos“).

Pažymime, kad atsakymas į Jūsų paklausimą praėjus 20 darbo dienų terminui nuo Jūsų pirminio 2020-04-14 paklausimo, kuris Departamento nepasiekė dėl ne nuo pareigūnų priklausančių priežasčių, neigiamų pasekmių nesukėlė, informacija Jums buvo pateikta.

Šiuo atveju atlikto neigiamos informacijos patikrinimo metu nenustatyta pagrįstų argumentų, leidžiančių spręsti, kad buvo padaryti teisės aktų pažeidimai ar pareigūnų pareigybių aprašymais pavestų funkcijų nevykdymas ar netinkamas vykdymas, todėl nėra pagrindo atlikti galimo tarnybinio nusižengimo tyrimą bei taikyti tarnybinę atsakomybę. [...].“

6.10. *Departamento Korupcijos prevencijos ir vidaus tyrimų skyriaus vyriausiosios specialistės L.M. 2020-06-23 pažymoje Nr. BDR-338 „Apie atliktą patikrinimą dėl Departamento pareigūnų veiksmų pagal X skundą“* (toliau vadinama – 2020 m. birželio 23 d. pažyma) nurodyta: „išanalizavus X skundą, kitą susijusią medžiagą bei atlikus aplinkybių patikslinimą nustatyta: [...] Pareigūnė R.P. į pakartotinį X paklausimą (VDVIS registracija 2020-05-14 reg. Nr. AD3-1922),

atsakė neprašydama teisės aktuose nustatyto skundo tyrimo termino bei 2020-05-25 pateikė jai atsakymą, reg. Nr. (18.1)-AD5-7812 [...].

Kadangi Departamente 2019-09-11 buvo pradėtas planinis UAB „Y“ mokestinis patikrinimas dėl mokesčių už aplinkos teršimą 2014–2018 metais, į aplinką išleistų teršiančių medžiagų normatyvo viršijimo deklaravimo, mokesčio sumokėjimo, vadovaujantis Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo 39 straipsnio (informacijos apie mokesčių mokėtoją paskleidimas) 1 dalimi informacija apie mokesčių mokėtoją gali būti pateikta: [...]. Vadovaujantis aukščiau išdėstytomis nuostatomis, išsamesnė informacija apie planinį UAB „Y“ patikrinimą pranešėjai negali būti teikiama.

X pakartotiniame paklausime teigia, kad 2020-05-25 rašte, reg. Nr. (18.1)-AD5-7812 nėra atsakoma į jos keliamus klausimus, tačiau kaip matyti iš pateikto pareigūnės R. P. rašto, atsakymai X yra išsamiai pateikti.

[...] pranešėja informaciją apie atliktus ūkio subjekto patikrinimus ir jų rezultatus gali stebėti adresu: <http://aad.lrv.lt/lt/administracine-informacija/ukio-subjektu-prieziura> („Patikrinimų ataskaitos“). [...].“

7. Remiantis Departamento interneto tinklalapio skyriaus „Ūkio subjektų priežiūra“ skiltyje „Patikrinimų ataskaitos“ (<http://aad.lrv.lt/lt/administracine-informacija/ukio-subjektu-prieziura>) pateikta viešai prieinama informacija, nustatyta, kad:

7.1. yra pateiktos ūkio subjektų patikrinimo rezultatų ataskaitos už 2018 m. II pusmetį, 2019 m. I, II, III ir IV ketvirčius, kuriose nurodyti tikrintų ūkio subjektų pavadinimai, patikrinimo data, aplinkosauginio pažeidimo pobūdis, taikytos teisinio poveikio priemonės ir kita aktuali informacija;

7.2. yra paskelbti dokumentai pavadinimu „2020 m. I ketvirčio ūkio subjektų patikrinimų ataskaita“ ir „2020 m. II ketvirčio ūkio subjektų patikrinimų ataskaita“, kuriuose yra nurodyti apibendrinti duomenys apie Departamento atliekamą aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę ir jos rezultatus per 2020 m. I ir II ketvirčius. Šiuose dokumentuose, be kita ko, yra nurodytas bendras per ketvirtį atliktų patikrinimų, nustatytų pažeidimų skaičius, aplinkosauginių pažeidimų dydis procentais, atliktų mokesčių patikrinimų ir nustatytų mokesčių pažeidimų skaičius, Departamento atliktų reidų, Departamente gautų skundų, suteiktų žodinių ir rašytinių konsultacijų skaičius; tačiau šiuose dokumentuose nėra pateikta informacija, kurioje būtų nurodyti tikrintų ūkio subjektų pavadinimai, patikrinimo data, aplinkosauginio pažeidimo pobūdis, taikytos teisinio poveikio priemonės;

7.3. į tinklalapyje įkeltuose dokumentuose yra pateikta informacija apie 2019-04-17 atliktą UAB „Y“ <...> cecho, <...>., patikrinimą (2019 m. II ketvirčio ūkio subjektų patikrinimo ataskaita); 2018 m. II pusmečio ūkio subjektų patikrinimų ataskaitoje nurodyta informacija apie šiuos patikrinimus, susijusius su UAB „Y“: 2018-03-02 – UAB „Y“ <...> cecho; 2018-03-02 – UAB „Y“ <...>, 2018-03-30 – UAB „Y“, 2018-11-19 – UAB „Y“ <...>;

7.4. Departamento tinklalapio skyriaus „Ūkio subjektų priežiūra“ skiltyje „Patikrinimų ataskaitos“ nėra pateikta jokios informacijos apie 2019-09-11 pradėtą UAB „Y“ (<...>) patikrinimą; jo eigą / rezultatus / nustatytą aplinkosauginio pažeidimo pobūdį / taikytas teisinio poveikio priemones.

Skundo tyrimui reikšmingi teisės aktai

8. Lietuvos Respublikos įstatymai

8.1. Seimo kontrolierių įstatymo:

„2 straipsnis. Pagrindinės šio įstatymo sąvokos

1. Biurokratizmas – tokia pareigūno veika, kai vietoj reikalų sprendimo iš esmės laikomasi nereikalingų ar išgalvotų formalumų, nepagrįstai atsisakoma spręsti pareigūno kompetencijai priklausančius klausimus, vilkinama priimti sprendimus ar atlikti savo pareigas bei kitaip blogai ar netinkamai valdoma (atsisakoma informuoti asmenį apie jo teises, sąmoningai pateikiamas klaidinantis ar netinkamas patarimas ir t. t.). Biurokratizmu taip pat laikomas toks pareigūnų darbas, kai nevykdomi arba blogai vykdomi įstatymai ar kiti teisės aktai. [...]

3 straipsnis. Seimo kontrolierių veiklos tikslai:

Seimo kontrolierių veiklos tikslai

1) ginti žmogaus teisę į gerą viešąjį administravimą, užtikrinantį žmogaus teises ir laisves, prižiūrėti, ar valdžios įstaigos vykdo pareigą tinkamai tarnauti žmonėms; [...].“

8.2. Viešojo administravimo įstatymo:

„2 straipsnis. Pagrindinės šio įstatymo sąvokos

[...]

14. Prašymas – su asmens teisių ar teisėtų interesų pažeidimu nesusijęs asmens kreipimasis į viešojo administravimo subjektą prašant suteikti administracinę paslaugą, priimti administracinį sprendimą arba atlikti kitus teisės aktuose nustatytus veiksmus.

15. Skundas – asmens rašytinis kreipimasis į viešojo administravimo subjektą, kuriame nurodoma, kad yra pažeistos jo ar kito asmens teisės ar teisėti interesai, ir prašoma juos apginti.

[...]

3 straipsnis. Viešojo administravimo principai

Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi šiais principais:

[...]

6) efektyvumo. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas, priimdamas ir įgyvendindamas sprendimus, jam skirtus išteklius naudoja ekonomiškai, rezultatų siekia kuo mažesnėmis sąnaudomis;

7) subsidiarumo. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektų sprendimai turi būti priimami ir įgyvendinami tuo viešojo administravimo sistemos lygiu, kuriuo jie yra efektyviausi;

[...]

13) išsamumo. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį“;

[...]

14 straipsnis. Prašymų ir skundų nagrinėjimas

1. Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklės tvirtina Vyriausybė [...].“

8.3. Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymas

1 straipsnis. Įstatymo tikslas ir paskirtis

„2. Šis įstatymas nustato:

1) valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, įmonių, viešųjų įstaigų ir šių subjektų asociacijų, nurodytų šio įstatymo 2 straipsnio 1 dalyje, pareigą teikti dokumentus, taip pat atvejus, kai draudžiama suteikti išimtines teises pakartotinai naudoti dokumentus; [...] 3) prašymų gauti dokumentus pateikimo ir nagrinėjimo tvarką, kitus valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, įmonių, viešųjų įstaigų ir šių subjektų asociacijų, nurodytų šio įstatymo 2 straipsnio 1 dalyje, veiksmus teikiant dokumentus pareiškėjams; [...].“

4 straipsnis. Institucijos pareiga teikti dokumentus pareiškėjams

„1. Institucijos privalo teikti pareiškėjams ar jų atstovams (toliau – pareiškėjas) dokumentus, išskyrus šio įstatymo ir kitų įstatymų nustatytus atvejus. [...]“;

6 straipsnis. Dokumentų teikimo principai

„1. Institucija, teikdama dokumentus, vadovaujasi šiais principais:

- 1) dokumentų išsamumo – pareiškėjui turi būti pateikti visi pagal teisės aktus teiktini jo prašymo turinį atitinkantys dokumentai;
- 2) dokumentų tikslumo – pareiškėjui teikiami dokumentai turi atitikti institucijos disponuojamus dokumentus;
- 3) teisėtumo – institucijos veiksmai teikiant dokumentus grindžiami šiuo ir kitais įstatymais ar kitais norminiais teisės aktais;
- 4) objektyvumo – institucijos darbuotojai, teikdami dokumentus, turi būti nešališki ir objektyvūs;
- 5) pagalbos – pareiškėjams teikiama pagalba įgyvendinant teisę gauti dokumentus; [...]

15 straipsnis. Atsisakymas pateikti dokumentus

„1. Institucija atsisako pateikti pareiškėjui dokumentus, jeigu:

- 1) tas pats pareiškėjas pakartotinai prašo tų pačių dokumentų, kurie jam jau buvo pateikti;
- 2) prašomi dokumentai yra paskelbti institucijos interneto svetainėje, visuomenės informavimo priemonėse, taip pat naudojant elektronines priemones; tokiu atveju per 3 darbo dienas nuo prašymo gavimo institucijoje dienos pareiškėjui nurodomas jų paskelbimo šaltinis;
- 3) pagal pareiškėjo prašymą reikėtų specialiai adaptuoti, apdoroti ar kitaip perdirbti dokumentus ir tai būtų susiję su neproporcingai didelėmis darbo ir laiko sąnaudomis;
- 4) šio įstatymo 12 straipsnio 4 dalyje nustatyta tvarka paprašius patikslinti ir (ar) papildyti prašymą, pareiškėjas jo nepatiksina arba patikslinto prašymo turinys yra nekonkretus;
- 5) institucija prašomų dokumentų tvarkymą nutraukė pasikeitus institucijos funkcijoms;
- 6) nėra galimybės nustatyti pareiškėjo tapatumo;
- 7) pareiškėjas kreipiasi dėl dokumentų, kurių teikimui šio įstatymo nuostatos netaikomos šio įstatymo 2 straipsnio 2 dalyje nurodytais atvejais.

2. Jeigu institucija nustato šio straipsnio 1 dalyje nurodytus atsisakymo pateikti dokumentus pareiškėjui pagrindus, ji per 3 darbo dienas nuo prašymo gavimo institucijoje dienos priima sprendimą dėl atsisakymo pateikti dokumentus pareiškėjui. Nustačiusi, kad yra pagrindas atsisakyti pateikti jam dokumentus, institucija kitą darbo dieną nuo sprendimo priėmimo apie tai privalo pranešti pareiškėjui, nurodyti teisinį pagrindą ir informuoti apie šio sprendimo apskundimo tvarką. [...].“

8.4. Mokesčių administravimo įstatymo:

39 straipsnis. Informacijos apie mokesčių mokėtoją paskleidimas

„1. Informacija apie mokesčių mokėtoją gali būti pateikta:

- 1) kitam Lietuvos mokesčių administratoriui, jeigu tai būtina jo funkcijoms atlikti;
- 2) užsienio valstybių mokesčių administracijoms (kompetentingoms institucijoms);
- 3) Europos Sąjungos kompetentingoms institucijoms;
- 4) teismams, teisėsaugos, kitoms valstybės įstaigoms bei institucijoms, kriminalinės žvalgybos subjektams ir kitiems asmenims įstatymų nustatytais atvejais, kai tai būtina jų funkcijoms atlikti;
- 5) Lietuvos Respublikos Vyriausybės įgaliotai institucijai Vyriausybės nustatyta tvarka įmonių veiklos analizei atlikti;
- 6) Finansų ministerijai jos funkcijoms atlikti;
- 7) oficialiąją statistiką tvarkančioms valstybės įstaigoms jų funkcijoms atlikti;
- 8) centralizuotai valdomo valstybės turto valdytojui, kiek tai susiję su šiam valdytojui

perduotu mokestinių nepriemokų išieškojimu;

9) kitiems asmenims, kai mokesčių mokėtojas raštu prašo arba sutinka (neprieštarauja), kad informacija būtų paskleista. [...].“

9. Kiti teisės aktai

9.1. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimu Nr. 875 patvirtintose Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklėse (toliau vadinama – Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklėse arba Asmenų aptarnavimo taisyklės) numatyta:

„21. Asmuo, prašymą ar skundą teikiantis institucijai elektroniniu paštu, turi jį išsiųsti oficialiu institucijos elektroninio pašto adresu, nurodytu institucijos interneto svetainės pradžios tinklalapyje.

[...]

23. Prašymai ir skundai, pateikti tiesiogiai ar gauti vieno langelio asmenų aptarnavimo padalinyje, atsiųsti paštu ar elektroninėmis priemonėmis, turi būti užregistruojami atitinkamame institucijos dokumentų registre, laikantis Lietuvos vyriausiojo archyvaro priimtų teisės aktų, reglamentuojančių dokumentų valdymą, reikalavimų.

[...]

25. Prašymai, išskyrus prašymus, į kuriuos, nepažeidžiant asmens, kuris kreipiasi, kitų asmenų ar institucijos interesų, galima atsakyti tą pačią darbo dieną, turi būti išnagrinėjami per 20 darbo dienų nuo prašymo gavimo institucijoje dienos. Administracinės procedūros atliekamos laikantis Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 31 straipsnyje nustatytų terminų.

[...]

35. Atsakymai į prašymus parengiami atsižvelgiant į jo turinį:

[...] 35.2. į prašymą pateikti institucijos turimą informaciją atsakoma pateikiant prašomą informaciją Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ar savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo nustatyta tvarka arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys; [...];

[...]

38. „Atsakyme, kuriame nurodomos atsisakymo suteikti prašomą administracinę paslaugą, informaciją, priimti administracinį sprendimą priežastys, arba institucijos siunčiamame pranešime apie asmens prašymo ar skundo nenagrinėjimo priežastis asmuo ar jo atstovas turi būti informuojamas apie tokio atsakymo apskundimo tvarką, nurodant institucijos (-ų), kuriai (-ioms) gali būti paduotas skundas, pavadinimą (-us) ir adresą (-us), taip pat terminą (-us), per kurį (-iuos) gali būti pateiktas skundas. [...].“

9.2. Aplinkos apsaugos departamento prie Aplinkos ministerijos dokumentų valdymo procedūrų tvarkos apraše, patvirtintame Aplinkos apsaugos departamento prie Aplinkos ministerijos direktoriaus 2018 m. rugpjūčio 27 įsakymu Nr. AD1-97 „Dėl Aplinkos apsaugos departamento prie Aplinkos ministerijos dokumentų valdymo procedūrų tvarkos aprašo“ (toliau – Aprašas), numatyta:

„9. Dokumentus, gautus Departamento paštu, elektroniniu paštu info@aad.am.lt ar kt. el. paštais, registruoja už dokumentų valdymą atsakingi Administravimo departamento specialistai, kurie gautus dokumentus skenuoja ir per VDVIS sistemą pagal kompetenciją pateikia direktoriui ar kuruojančiam direktoriaus pavaduotojui vykdyti. Jeigu dokumentas atitinka šio Aprašo 1 priede išvardintus kriterijus, už dokumentų valdymą atsakingi Administravimo departamento specialistai gautus dokumentus tiesiogiai nukreipia padalinių vadovams.

10. Dokumentai, gauti paštu, elektroniniais paštais Departamento padaliniuose ne vėliau kaip kitą darbo dieną pateikiami registruoti Administravimo departamento darbuotojams, atsakingiems už dokumentų tvarkymą.

[...]

12. Dokumentai Departamente registuojami vieną kartą. Departamento teisės aktai, kiti Departamente parengti dokumentai registuojami jų pasirašymo ar tvirtinimo dieną, o gautieji – jų gavimo dieną, jeigu teisės aktai nenustato kitaip. Kol dokumentas neužregistruotas, jokios tolesnės procedūros negali būti atliekamos.“

9.3. Ūkio subjektų veiklos planinių ir neplaninių patikrinimų vykdant aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę taisyklėse, patvirtintose Aplinkos apsaugos departamento prie Aplinkos ministerijos direktoriaus 2020 m. sausio 3 d. įsakymu Nr. AD1-1, numatyta:

„37. Informacija apie atliekamą patikrinimą visuomenės informavimo priemonėms, kitiems su patikrinimu nesusijusiems asmenims neteikiama tol, kol patikrinimas nėra baigtas, išskyrus atvejus, kai Departamentas gali teikti informaciją apie atliekamo patikrinimo faktą, kai tai daroma ne Departamento iniciatyva.

38. Pasibaigus metų ketvirčiui, per 10 darbo dienų interneto svetainėje <http://aad.lrv.lt/lt/> paskelbiama Ūkio subjektų patikrinimo rezultatų ataskaita (toliau – Ataskaita), kurioje turi būti nurodyti tikrintų ūkio subjektų pavadinimai, patikrinimo data, aplinkosauginio pažeidimo pobūdis, taikytos teisinio poveikio priemonės ir kita aktuali informacija. Skelbiant Ataskaitą, privaloma užtikrinti ūkio subjektų teisėtų interesų apsaugą. [...]“

9.4. Aplinkos apsaugos departamento nuostatuose, patvirtintuose Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2018 m. balandžio 6 d. įsakymu Nr. D1-277, numatyta:

„10. Departamentas, įgyvendindamas 9 punkte nurodytus veiklos tikslus, atlieka šias funkcijas:

[...]

10.31. pagal kompetenciją nustatyta tvarka nagrinėja juridinių ir fizinių asmenų skundus, pranešimus ir prašymus;

[...]

15. Departamentui vadovauja direktorius, [...] Departamento direktorius tiesiogiai pavaldus ir atskaitingas aplinkos ministrui.

16. Direktorius:

16.1. organizuoja Departamento darbą ir atsako už jos veiklą, Departamento tikslų įgyvendinimą bei nustatytų funkcijų atlikimą;

16.2. užtikrina, kad Departamento veikloje būtų laikomasi įstatymų, kitų teisės aktų ir Departamento nuostatų;

[...]

16.11. užtikrina racionalų ir taupų lėšų ir turto naudojimą, veiksmingą Departamento vidaus kontrolės sistemos sukūrimą, jos veikimą ir tobulinimą; [...]“

Tyrimui reikšminga teismų praktika

10. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2004 m. gruodžio 13 d. nutarime byloje Nr. 51/01-26/02-19/03-22/03-26/03-27/03 konstatavo:

„[...] Valstybės tarnyba turi veikti paklusdama tik Konstitucijai ir teisei. Kiekviena valstybės ar savivaldybės institucija, per kurią vykdomos valstybės funkcijos, kiekvienas valstybės tarnautojas turi paisyti teisėtumo reikalavimų. Valstybės tarnautojai turi nepiktnaudžiauti jiems nustatytomis galiomis, nepažeisti teisės aktų reikalavimų. [...] Konstitucinis Teismas 2004 m. liepos 1 d. nutarime ir 2004 m. lapkričio 5 d. išvadoje konstatavo, kad Konstitucijoje yra įtvirtintas atsakingo valdymo principas. Valdžios atsakomybė visuomenei – teisinės valstybės principas, kuris įtvirtintas Konstitucijoje nustačius, kad valdžios įstaigos tarnauja žmonėms [...]“

11. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2018 m. kovo 20 d. administracinėje byloje Nr. eA-317-624/2018 konstatavo:

„[...] pažymėtina, kad Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnyje numatytais principais yra grindžiamas geras viešasis administravimas (žr. *Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2012 m. balandžio 30 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. A492-1978/2012*). Tinkamas, atsakingas valdymas, kaip ne kartą akcentuota Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikoje, yra neatsiejamas nuo gero administravimo reikalavimų (žr. *2015 m. gruodžio 21 d. išplėstinės teisėjų kolegijos sprendimą administracinėje byloje Nr. I-7-552/2015*). Atsakingo valdymo (gero administravimo) principas, be kita ko, įtvirtina viešojo administravimo subjekto pareigą imtis aktyvių veiksmų vykdant administracinę procedūrą (žr., *pavyzdžiui, 2015 m. liepos 31 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-1547-502/2015*). Formaliai ir biurokратиškai vykdomos viešojo administravimo funkcijos nesiderina su gero administravimo principu (žr. *2015 m. birželio 25 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-2150-492/2015*). Gero administravimo principas reikalauja, kad valstybės institucijos, priimdamos administracinius sprendimus, veiktų rūpestingai ir atidžiai, taip pat užtikrintų, kad administracinėje procedūroje būtų laikomasi visų teisės aktų nuostatų. Šis principas suponuoja taip pat tai, kad viešojo administravimo subjektas turi pareigą pateikti suinteresuotam asmeniui objektyvią ir teisingą informaciją jį dominančiu klausimu (*2015 m. birželio 26 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-2142-624/2015*).“

Tyrimo išvados

12. Įvertinus Pareiškėjos skundo turinį, tyrimo metu surinktą informaciją (pažymos 4–7 punktai), teisinį reglamentavimą (pažymos 8–9 punktai), taip pat teismų praktiką (pažymos 10–11 punktai), susijusius su Departamento tarnautojų veiksmais (neveikimu), nagrinėjant Pareiškėjos 2020 m. balandžio 14 d., 2020 m. gegužės 13 d. ir 2020 m. gegužės 26 d. kreipimuisi, konstatuotina:

12.1. *dėl Pareiškėjos 2020 m. balandžio 14 d. kreipimosi:*

12.1.1. Pareiškėja 2020 m. balandžio 14 d. oficialiu Departamento elektroninio pašto adresu info@aad.am.lt pateikė kreipimąsi dėl informacijos pateikimo (pažymos 2.1, 6.1 punktai). Į jos elektroninio pašto dėžutę buvo atsiųstas informacinis pranešimas – automatinis atsakymas, kuriame buvo nurodyta, kad minėtas pranešimas Departamente buvo gautas;

12.1.2. Pareiškėjos 2020 m. balandžio 14 d. elektroninis laiškas į Departamento elektroninio pašto adresu info@aad.am.lt gautų laiškų dėžutę nebuvo pristatytas (pažymos 6.3–6.5 punktai). Šis kreipimasis kaip gautas dokumentas nebuvo užregistruotas Departamento naudojamoje vieningoje dokumentų valdymo informacinėje sistemoje (toliau vadinama – VDVIS) (pažymos 6.2 punktas).

Departamentas, atsakydamas į Seimo kontrolieriaus prašymą nurodyti priežastis, dėl kurių Pareiškėjos 2020 m. balandžio 14 d. kreipimasis nebuvo užregistruotas Departamento naudojamoje VDVIS, nurodė, jog Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos pašto serveryje gauti elektroniniai laišakai patikrinami pašto serverio saugumo priemonėmis (pašto serverio apsaugos nuo brukalų (*spam*) ir apsaugos nuo virusų (*Antivirus*) tarnybų (*service*), po patikrinimo, jeigu gautas laiškas atitinka brukalų arba užkrėsto virusais laiško požymius, siekiant užtikrinti pašto dėžutės savininko saugą, toks laiškas nepristatomas į jo pašto dėžutę. Taip pat pateikta informacija, kad „tikslinę pašto dėžutę pasiekia tik laišakai, praėję pašto serverio apsaugą“ (pažymos 6.5 punktas). Taigi Pareiškėjos 2020 m. balandžio 14 d. kreipimasis, siųstas oficialiu Departamento elektroninio pašto adresu info@aad.am.lt, į šios pašto dėžutės katalogą „Gauti laišakai“ nebuvo pristatytas dėl techninių priežasčių;

12.1.3. Departamente nustačius, kad automatinis atsakymas apie elektroninio laiško gavimą Pareiškėjai buvo išsiųstas, bet pats pranešimas nebuvo pristatytas į Departamento elektroninės pašto dėžutės (adresu info@aad.am.lt) „Gautų laiškų“ katalogą, elektroninio pašto funkcija „Automatiniai

atsakymai“ nuo šios elektroninio pašto dėžutės buvo nuimta, taip pat buvo kreiptasi dėl lėšų skyrimo pašto serverio atnaujinimui (pažymos 6.3–6.5 punktai), t. y. Departamentas ėmėsi aktyvių veiksmų, kad tokių atvejų ateityje būtų išvengta;

12.1.4. Pareiškėja, 2020 m. balandžio 14 d. gavusi iš Departamento automatinį atsakymą, patvirtinantį jos elektroninio laiško gavimą, turėjo pagrįstą lūkestį, kad jos 2020 m. balandžio 14 d. kreipimasis Departamente yra gautas ir bus išnagrinėtas teisės aktų nustatyta tvarka ir terminais.

Pažymėtina, kad tokia situacija, kai Pareiškėjos kreipimasis Departamente nėra gautas / nėra teisės aktų nustatyta tvarka užregistruotas, kartojasi nebe pirmą kartą (pažymos 4.1, 6.6 punktai).

Pagal Aplinkos apsaugos departamento nuostatų 16.1, 16.2 punktus, Departamento direktorius atsako už šio Departamento veiklą, tikslų įgyvendinimą bei nustatytų funkcijų atlikimą; taip pat jis užtikrina, kad Departamento veikloje būtų laikomasi įstatymų, kitų teisės aktų ir Departamento nuostatų (pažymos 9.4 punktas).

Seimo kontrolierius atkreipia Departamento direktoriaus dėmesį į tai, kad tokių veiksmų, kai Pareiškėjos kreipimaisi Departamente nėra gaunami / nėra užregistruojami Departamento naudojamoje dokumentų valdymo informacinėje sistemoje, kartotinumai formuoja neigiamą nuomonę apie Departamento veiklą, mažina pasitikėjimą šia institucija ir nesiderina su gero administravimo principo imperatyvais;

12.2. *dėl Pareiškėjos 2020 m. gegužės 13 d. kreipimosi:*

12.2.1. Pareiškėjos 2020 m. balandžio 14 d. kreipimasis buvo gautas Departamente ir užregistruotas Departamento VDVIS (registracijos data 2020 m. gegužės 14 d., reg. Nr. AD3-1922), Pareiškėjai 2020 m. gegužės 13 d. pakartotinai jį atsiuntus Departamento direktorei (į elektroninio pašto dėžutę adresu <...>) (pažymos 6.2 punktas). Pareiškėjos 2020 m. balandžio 14 d. ir jos 2020 m. gegužės 13 d. kreipimosi raštuose yra pateikti analogiško turinio klausimai apie Departamento pareigūnų 2019 m. rugsėjo 11 d. pradėto UAB „Y“ planinio patikrinimo eigą ir jo rezultatus (pažymos 2.2, 6.1, 6.2 punktai);

12.2.2. Įvertinus Pareiškėjos 2020 m. gegužės 13 d. kreipimosi turinį jis laikytinas prašymu, atitinkančiu Viešojo administravimo 2 straipsnio 14 punkte pateiktą apibrėžimą – **prašymas** – *su asmens teisių ar teisėtų interesų pažeidimu nesusijęs asmens kreipimasis į viešojo administravimo subjektą prašant suteikti administracinę paslaugą, priimti administracinį sprendimą arba atlikti kitus teisės aktuose nustatytus veiksmus* (pažymos 8.2 punktas);

12.2.3. atsakymas į Pareiškėjos 2020 m. gegužės 13 d. prašymą buvo įformintas Departamento 2020 m. gegužės 25 d. raštu Nr. (18.1)-AD-7812 „Dėl Jūsų prašymo“ (pažymos 6.2, 6.8 punktai);

12.2.4. Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių 35.2 punkto nuostatos *įpareigoja pateikti pareiškėjui prašymo turinį atitinkančią informaciją arba nurodyti atsisakymo tai padaryti priežastis* (pažymos 9.1 punktas). Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo 6 straipsnio 1 dalyje įtvirtinti principai, tarp jų – *dokumentų išsamumo, dokumentų tikslumo ir teisėtumo*, kuriais vadovaujantis turi būti teikiama informacija (pažymos 8.3 punktas). Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 13 punkte įtvirtintas *išsamumo principas suponuoja viešojo administravimo subjektams pareigą pareiškėjams atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodant visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis buvo remtasi vertinant prašymo ar skundo turinį* (pažymos 8.2 punktas);

Remiantis pateiktu teisiniu reglamentavimu konstatuotina, kad Departamentas, gavęs Pareiškėjos 2020 m. gegužės 13 d. prašymą, turėjo atidžiai įvertinti jame išdėstytus klausimus ir pateikti Pareiškėjai išsamų atsakymą, kuriame turėjo būti išdėstyta visa minėto prašymo turinį atitinkanti informacija, o nustatęs, kad Pareiškėjos prašoma pateikti informacija / jos dalis Pareiškėjai negali būti teiktina, – nurodyti atsisakymo pateikti šią informaciją priežastis.

Įvertinus Pareiškėjos 2020 m. gegužės 13 d. prašymo ir Departamento 2020 m. gegužės 25 d.

rašto turinį, nustatyta, kad Pareiškėjai buvo pateikta informacija apie Departamento pareigūnų veiksmus, susijusius su UAB „Y“ 2019 m. rugsėjo 11 d. planiniu patikrinimu (buvo nustatytas aplinkos teršimo atvejis, UAB „Y“ už šį aplinkos teršimo atvejį pati pasiskaičiavo ir deklaravo mokėstį didesniu tarifu, taip pat jog 2019-10-21 buvo atliktas dar vienas neplaninis šios bendrovės patikrinimas, kurio metu buvo nustatyti pažeidimai bei surašytas administracinio nusižengimo protokolas) (pažymos 6.8 punktas).

Akcentuotina, kad iš Departamento 2020 m. gegužės 25 d. rašto nėra aišku, kokioje stadijoje yra 2019-09-11 pradėtas planinis patikrinimas, ar jis yra vykdomas / baigtas, ar Departamento pareigūnai ateityje atliks kokius nors jų kompetencijai priskirtus veiksmus šiuo klausimu / ar visi veiksmai buvo atlikti. Taigi Departamentas nepateikė Pareiškėjai aiškaus ir konkretaus atsakymo dėl UAB „Y“ 2019 m. rugsėjo 11 d. planinio patikrinimo eigos ir šio patikrinimo baigtumo, t. y. Pareiškėjai buvo pateikta tik dalis jos 2020 m. gegužės 13 d. kreipimesi prašomos pateikti informacijos.

Atsižvelgiant į tai, kad Departamento 2020 m. gegužės 25 d. raštu *Pareiškėjai buvo atsakyta tik į dalį jos pateiktų klausimų, šiame rašte nebuvo nurodytos atsakymo pateikti informaciją priežastys*, darytina išvada, jog šis Departamento 2020 m. gegužės 25 d. raštas parengtas nesilaikant Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo 6 straipsnio 1 punkte ir Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 13 punkte numatytų teikiamų dokumentų išsamumo, dokumentų tikslumo, teisėtumo principų, Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo viešojo administravimo institucijose, įstaigose ir kituose viešojo administravimo subjektuose taisyklių 35.2 punkto reikalavimų;

12.3. dėl 2020 m. gegužės 26 d. kreipimosi:

12.3.1. Pareiškėja 2020 m. gegužės 26 d. elektroniniu paštu pateikė Departamentui (kopiją – Seimo kontrolieriui) kreipimąsi, kuriame, be kita ko, nurodė, kad atsakymas į jos 2020 m. balandžio 14 d. kreipimąsi pateiktas praleidus teisės aktuose įtvirtintą 20 darbo dienų terminą bei kad Departamento 2020 m. gegužės 25 d. rašte nėra atsakoma į jos prašyme pateiktus klausimus (pažymos 2.2, 6.2 punktai);

12.3.2. įvertinus šio kreipimosi turinį jis laikytinas skundu, atitinkančiu Viešojo administravimo 2 straipsnio 15 punkte pateiktą apibrėžimą – *skundas* – *asmens rašytinis kreipimasis į viešojo administravimo subjektą, kuriame nurodoma, kad yra pažeistos jo ar kito asmens teisės ar teisėti interesai, ir prašoma juos apginti* (pažymos 8.2 punktas);

12.3.3. atsakymas į Pareiškėjos 2020 m. gegužės 26 d. skundą buvo įformintas Departamento 2020 m. birželio 23 d. raštu Nr. (6)-AD5-9712 „Dėl gauto Jūsų skundo“ (pažymos 6.2, 6.9 punktai);

12.3.4. Departamentui išnagrinėjus Pareiškėjos 2020 m. gegužės 26 d. skundą buvo priimtas sprendimas, kad Departamento 2020 m. gegužės 25 d. raštu Pareiškėjai buvo išsamiai atsakyta į jos keliamus klausimus (Departamento 2020 m. birželio 23 d. rašto 6.9 punktas). Toks Departamento sprendimas vertintinas kritiškai atsižvelgiant į šios pažymos 12.2.4 papunktyje pateiktas išvadas;

12.3.5. Departamento 2020 m. birželio 26 d. rašte nurodyta, jog Pareiškėja informaciją apie „atliktus ūkio subjektų veiklos patikrinimus ir jų rezultatus gali stebėti adresu <http://aad.lrv.lt/administracine-informacija/ukio-subjektu-prieziura> („Patikrinimų ataskaitos“)“ (pažymos 6.9, 6.10 punktai).

Ūkio subjektų veiklos planinių ir neplaninių patikrinimų vykdam aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę taisyklių 37 punkte įtvirtinta, kad „*informacija apie atliekamą patikrinimą visuomenės informavimo priemonėmis, kitiems su patikrinimu nesusijusiems asmenims neteikiama tol, kol patikrinimas nėra baigtas*“ (pažymos 9.3 punktas). Pažymėtina, kad Departamento 2020 m. gegužės 25 d. rašte nebuvo pateikta duomenų, pagal kuriuos būtų galima spręsti, ar 2019 m. rugsėjo 11 d. pradėtas UAB „Y“ patikrinimas yra baigtas (pažymos 12.2.4 punktas).

Skundo tyrimo metu buvo nustatyta, kad Departamento tinklalapio skyriaus „Ūkio subjektų

veiklos priežiūra“ skiltyje „Patikrinimų ataskaitos“ nėra pateikta jokios informacijos apie 2019 m. rugsėjo 11 d. pradėtą UAB „Y“ patikrinimą. Šioje skiltyje yra pateiktos 2018 m. II pusmečio, 2019 m. I–IV ketvirčių ataskaitos, kuriose nurodyti tikrintų ūkio subjektų pavadinimai, patikrinimo data, aplinkosauginio pažeidimo pobūdis, taikytos teisinio poveikio priemonės ir kita aktuali informacija. Tačiau ataskaitos su pirmiau nurodytais duomenimis už laikotarpį nuo 2020 m. sausio 1 d. Departamento tinklapyje nėra paskelbtos, vietoje šių ataskaitų yra pateikti dokumentai, kuriuose pateikti apibendrinti duomenys apie Departamento vykdomą aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę ir jos rezultatus per 2020 m. I–II ketvirčius (pažymos 7 punktą). Taigi Pareiškėja šiuo metu neturi jokių galimybių stebėti aktualių Departamento atliktų ūkio subjektų veiklos patikrinimų ir jų rezultatų interneto tinklalapyje, kadangi Departamentas nėra šiame tinklapyje paskelbęs ataskaitų už 2020 m. I–II ketvirčius, kuriose būtų nurodyti tikrintų ūkio subjektų pavadinimai, patikrinimo data, aplinkosauginio pažeidimo pobūdis, taikytos teisinio poveikio priemonės ir kita aktuali informacija, nors, vadovaujantis Ūkio subjektų veiklos planinių ir neplaninių patikrinimų vykdant aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę taisyklių 38 punktu (pažymos 9.3 punktą), tai daryti privalo.

Remiantis tuo kas išdėstyta, konstatuotina, kad Departamento pareigūnai, nagrinėję Pareiškėjos 2020 m. gegužės 26 d. skundą ir nurodę Pareiškėjai, kad ji Departamento tinklalapio skyriaus „Ūkio subjektų priežiūra“ skiltyje „Patikrinimų ataskaitos“ gali stebėti atliktų ūkio subjektų veiklos patikrinimus ir jų rezultatus, ir nepatikrinę, kad ūkio subjektų patikrinimo rezultatų ataskaitos, kuriose būtų nurodyti tikrintų ūkio subjektų pavadinimai, patikrinimo data, aplinkosauginio pažeidimo pobūdis, taikytos teisinio poveikio priemonės ir kita aktuali informacija, nuo 2020 m. sausio 1 d. realiai tinklalapyje nėra paskelbtos, veikė formaliai bei pateikė Pareiškėjai klaidinančių patarimų;

12.3.6. Departamento Korupcijos prevencijos ir vidaus tyrimų skyriaus vyriausiosios specialistės L. M. 2020-06-23 pažymoje nurodyta, kad, „vadovaujantis [...] [Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo 39 straipsnio 1 dalies,; pažymos 8.4 punktą] nuostatomis, išsamesnė informacija apie planinį UAB „Y“ patikrinimą pranešėjai negali būti teikiama“ (pažymos 6.10 punktą).

Pažymėtina, kad Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo 4 straipsnio 1 dalyje yra *įtvirtinta viešojo administravimo subjektų pareiga teikti pareiškėjams dokumentus*, o šio įstatymo 15 straipsnio 1 dalyje yra *įtvirtinti atsisakymo pateikti dokumentus pagrindai* (pažymos 8.3 punktą). Pagal Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių 35.2 punkto nuostatas (pažymos 9.1 punktą), *atsisakant pateikti dokumentus turi būti nurodomos atsisakymo priežastys*. Taigi galiojančiuose teisės aktuose yra įtvirtinta institucijų pareiga informuoti pareiškėjus apie atsisakymo pateikti informaciją / dokumentus pagrindą ir priežastis.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad Departamente, gavus Pareiškėjos 2020 m. gegužės 13 d. kreipimąsi dėl informacijos pateikimo, turėjo būti įvertinta, kokio pobūdžio informaciją yra prašoma pateikti ir ar ši informacija teisės aktų nustatyta tvarka gali būti teikiama Pareiškėjai. Departamentui nustačius, kad informacija apie Departamento pareigūnų 2019 m. rugsėjo 11 d. pradėto planinio UAB „Y“ patikrinimo eigą ir rezultatus teisės aktų nustatyta tvarka Pareiškėjai neteiktina, Departamento atsakyme turėjo būti nurodytas atsisakymo pateikti informaciją pagrindas ir priežastis. Tuo tarpu nei Departamento 2020 m. gegužės 25 d. rašte, kuriuo Pareiškėjai pateiktas atsakymas į jos 2020 m. gegužės 13 d. prašymą, nei Departamento 2020 m. birželio 23 d. rašte, kuriuo įformintas atsakymas į Pareiškėjos 2020 m. gegužės 26 d. skundą, nėra jokių duomenų apie informacijos neteikimo Pareiškėjai pagrindus ir priežastis. Šie duomenys yra užfiksuoti tik Departamento Korupcijos prevencijos ir vidaus tyrimų skyriaus vyriausiosios specialistės L. M. 2020-06-23 pažymoje (pažymos 6.10 punktą);

12.3.7. *Departamentas, kaip viešojo administravimo subjektas, yra saistomas gero*

administravimo principo imperatyvų. Šis principas suponuoja taip pat ir tai, kad viešojo administravimo subjektas turi pareigą pateikti suinteresuotam asmeniui objektyvią ir teisingą informaciją jį dominančiu klausimu. Formaliai ir biurokratiškai vykdomos viešojo administravimo funkcijos nesiderina su gero administravimo principu (pažymos 10, 11 punktai).

Atsižvelgiant į tai, kad Departamento pareigūnai, nagrinėję Pareiškėjos 2020 m. gegužės 26 d. skundą ir nenustatę, kad Pareiškėjai nebuvo pateikta visa jos 2020 m. gegužės 13 d. prašymo turinį atitinkanti informacija / nurodytos atsisakymo teikti informaciją pagrindai ir priežastys, veikė formaliai, taip pat ir tai, kad šie Pareigūnai nepatikrino Departamento tinklalapyje skelbiamos informacijos ir pateikė Pareiškėjai klaidinantį patarimą, tokie šio Departamento pareigūnų veiksmai nesiderina su gero administravimo ir atsakingo valdymo principų imperatyvais ir yra vertintini kaip biurokratizmas.

13. Atsižvelgiant į tai, kad Pareiškėjai nebuvo suteikta visa jos 2020 m. gegužės 13 d. prašymo turinį atitinkanti informacija, nebuvo nurodyti atsisakymo pateikti informaciją pagrindai ir priežastys, Departamento pareigūnai, nagrinėję jos kreipimuisi, veikė formaliai ir netinkamai, tenka konstatuoti, kad nagrinėjamu atveju buvo pažeisti teisėtumo ir atsakingo valdymo principai bei Pareiškėjos teisė į gerą viešąjį administravimą (pažymos 8.1, 8.2 ir 10, 11 punktai). Dėl nurodytų aplinkybių, vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, X skundas pripažintinas pagrįstu.

14. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, Departamento direktorius turėtų užtikrinti šioje pažymoje konstatuoto pažeidimo (pažymos 12 punktas) pašalinimą, pateikiant X į jos 2020 m. gegužės 13 d. prašymą teisės aktų reikalavimus atitinkantį atsakymą, kuriame būtų nurodyta visa pagal teisės aktus teiktina Pareiškėjos prašymo turinį atitinkanti informacija arba atsisakymo tai padaryti priežastys.

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

15. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia:

X skundą dėl Aplinkos apsaugos departamento prie Aplinkos ministerijos pareigūnų galimai biurokratiškų veiksmų (neveikimo), nagrinėjant jos kreipimuisi, pripažinti pagrįstu.

SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJOS

16. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 14 ir 17 punktais, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius Aplinkos apsaugos departamento prie Aplinkos ministerijos direktoriui rekomenduoja:

16.1. teisės aktų nustatyta tvarka pakartotinai išnagrinėti Pareiškėjos 2020 m. gegužės 13 d. prašymą ir pateikti pareiškėjai teisės aktų reikalavimus atitinkantį atsakymą (nagrinėjimo metu atkreipti dėmesį į šios pažymos 12 punkte pateiktas išvadas);

16.2. imtis priemonių, kad ateityje Aplinkos apsaugos departamente prie Aplinkos ministerijos panašūs atvejai nepasikartotų, o nagrinėjant pareiškėjų kreipimuisi būtų laikomasi teisės aktų nustatytos tvarkos ir terminų.

Apie rekomendacijų nagrinėjimo rezultatus prašytume pranešti Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta tvarka, t. y., ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos.

Seimo kontrolierius

Augustinas Normantas